

Nagrado Izidorja Cankarja prejme dr. Lojze Gostiša za raziskovalno in organizacijsko delo na področju umetnostne zgodovine

Življenjsko delo dr. Lojzeta Gostiše na področju slovenske umetnostne in kulturne zgodovine je izjemen prispevek; je namreč človek, ki združuje neverjetne organizacijske sposobnosti in pronicljiv vpogled v opuse vrhunskih slovenskih umetnikov in drugih osebnosti. Javnosti jih je predstavil v publikacijah, ki jih je navadno sam organiziral, jim zagotovil finančna sredstva, jih oblikoval in velikokrat prispeval tudi strokovna besedila. Bil je pobudnik, idejni vodja, organizator in realizator številnih muzejskih in galerijskih akcij, knjižnih izdaj, posredovanj pri odkupih, likovnih oprem, spominskih obeležij itd. A naštejmo samo najvidnejše rezultate:

- Kmalu po drugi vojni je Gostiša postal neuradna vez med slovensko politiko in Izidorjem Cankarjem, ki je živel in deloval v delni politični izolaciji. Poskrbel je za Cankarjevo zapuščino, da so odlična likovna dela iz Cankarjeve zbirke prišla v javne ustanove, dal je iniciativo za ponatis knjige *Uvod v likovno umetnost. Sistematika stila* (1959) ter vseh treh delov *Likovne umetnosti v Zahodni Evropi* (1992) ter uredil faksimilirano znanstvenokritično izdajo *Londonskega dnevnika 1944-1945*.

- Drugi pomembni Slovenec, ki je bil po vojni v politični nemilosti, je bil Jože Plečnik. Gostiša je leta 1968 z nezmotljivim občutkom za likovno kvaliteto in s hrabrimi organizacijskimi odločitvami priredil njegovo prvo razstavo v Narodni galeriji, leta 1986 je sodeloval s Françoisom Burkhardtom pri pripravi Plečnikove prelomne razstave v Centru George Pompidou v Parizu in bil leta 1996 eden glavnih organizatorjev projekta *Jože Plečnik – arhitektura za novo demokracijo*, predstavljenega na Hradčanih v Pragi, kjer je pripravil dve razstavi. Zaslužen je tudi za kataloge ob večini naštetih razstav.

- Od petdesetih let prejšnjega stoletja je Gostiša intenzivno spremljal delo Franceta Miheliča in postal njegov Eckermann. Pripravil je popoln katalog njegovih slik, grafik in risb ter delo kronal z monumentalno monografijo v treh knjigah, ki jih je s celotnim aparatom in opremo pripravil sam. Gostiša je tudi avtor več razstav Franceta Miheliča, ki jih spremljajo obsežni katalogi in monografije. Aktivno je sodeloval tudi pri katalogiziranju Miheličevih risb, ki so jih slikarjevi dediči poklonili Pokrajinskemu muzeju Ptuj (1999/2000).

- Leta 1989 se je začelo njegovo delo na predstavitvi Valvasorjeve zapuščine. Za Narodno galerijo je prispeval idejno in oblikovno zamisel razstave ter uredil in oblikoval katalog *Janez Vajkard Valvasor Slovincem in Evropi*. Bil je pobudnik in soustanovitelj Valvasorjevega odbora pri SAZU, zdaj Valvasorjeve fundacije pri SAZU. V okviru tega telesa je aktivno sodeloval kot pobudnik, organizator in urednik pri ponatisih vrste publikacij, velike grbovne knjige, kataloga Valvasorjeve knjižnice, Kranjske topografije in spominske knjige ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma (*Opus insignium armorumque. Das grosse Wappenbuch* (1993), *Bibliotheca Valvasoriana. Katalog knjižnice Janeza Vajkarda Valvasorja* (1995), *Topographia Ducatus Carniolae modernae* (2001), *Spominska knjiga ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma 1688-1801*). Pravkar pa je zaključil, ne le za slovenske, ampak tudi za

svetovne razmere izjemen projekt, ki ga je idejno, vsebinsko, tehnično, finančno in organizacijsko vodil popolnoma sam. To je faksimilni natis vseh 17 zvezkov Valvasorjeve zbirke grafik in risb, ki se nahaja v zagrebški Biblioteki Metropolitani. Slovenski in hrvaški umetnostni zgodovinarji in drugi strokovnjaki so poskrbeli, da so posamezni listi in serije znanstveno kritično obdelani, Gostiša pa je soavtor znanstvenega aparata v enem izmed zvezkov.